

UIT DE FLORA VAN LIMBURG

AFLEVERING 42

J. Cortenraad & T.J.D. Mulder, Postbus 5700, 6202 MA Maastricht

Deze aflevering bevat waarnemingen van min of meer bijzondere planten uit het jaar 2000. De kilometerhokcoördinaten zijn in het algemeen op te vragen uit Inventar-bestanden met floragegevens van het Natuurhistorisch Genootschap of na te zoeken in het archief van de Plantenstudiegroep. Nieuwe meldingen van bijzondere vondsten kunt u zoals altijd doorgeven aan de secretaris van de Plantenstudiegroep, dhr. E. Blink te Gronsveld. De afkorting "VPL" na de naam van een waarnemer geeft aan dat de waarneming gedaan is tijdens veldwerk voor de (actualisering van de) Vegetatiekartering van de Provincie Limburg.

FIGUUR 1
Rechte driehoeksvaren (*Gymnocarpium robertianum*) op de kade langs de Roer te Roermond (foto: J. Geraedts).

GROTE WOLFSKLAUW (*LYCOPODIUM CLAVATUM*)

Circa tien exemplaren in een jong berkenbos op het talud langs de N68 nabij de Beegderheide (192/357, G. Peeters, VPL, 25 augustus 2000), ongeveer halverwege het talud waar de ondergrond vrijwel permanent vochtig is doordat een slecht doorlatende laag aangesneden is. Op de nabijgelegen, al langer bekende vindplaats bij Exaten is de soort al enkele jaren niet meer aangetroffen. Deze soort vestigt zich af en toe in pioniersituaties op vochtige zandgrond. Op de zandgronden in Limburg is het een zeldzame verschijning (geworden), zeker in vergelijking met zandgebieden in Noord-Nederland.

RECHTE DRIEHOEKSVAREN (*GYMNOCARPIUM ROBERTIANUM*)

Roermond, één exemplaar op de muur van de Roerkade (196/356, J. Geraedts, mei 2000). In geheel Limburg een zeer zeldzame soort en zeker buiten Zuid-Limburg. (figuur 1).

TONGVAREN (*ASPLENIUM SCOLOPENDRIUM*)

Roermond, een exemplaar aan de voet van

de kathedraal (196/356, voorjaar 2000, R. Huynen); Linne, bosgebied in Linnerweerd, één plant op steile oever langs Vlootbeek (192/351, G. Peeters, januari 2000); Amby, drie exemplaren op de grachtmuur van het klooster (178/319, J. Geraedts, juni 2000). Enkele exemplaren op oude tuinmuur in de Lambertuslaan te Maastricht (176/316, J. Cortenraad, augustus 2000), het betreft nieuwe vindplaatsen van deze plant die behalve op oude muren te vinden is op enkele plaatsen in bossen en in mergelgroeven.

GRONDSTER (*ILLECEBRUM VERTICILLATUM*)

Circa 15 planten op het terrein van het voormalig sanatorium Hornerheide bij Horn (191/358, G. Peeters, VPL, 13 juli 2000). In brede half-overschaduwde berm van bospad samen met onder meer Mannetjesereprijs (*Veronica officinalis*), Brunel (*Prunella vulgaris*), Liggend hertshooi (*Hypericum humifusum*) en Eenjarige hardbloem (*Scleranthus annuus*). Deze plant is op de zandgronden in Limburg veel zeldzamer dan in andere zandgebieden in Nederland.

KLEIN BRONKRUID (*MONTIA FONTANA* SUBSP. *CHONDROSPERMA*)

Circa 50 planten langs een drooggevalen greppel één km ten noordoosten van Leveroy (187/363, J. Slurink, VPL, zomer 2000). Een plant van open plekken in onder meer akkers en graslanden, die in Limburg relatief weinig gevonden wordt.

POSTELEIN (*PORTULACA OLERACEA*)

Enkele plantjes in open vegetatie langs pad nabij Keulsebaan te Herkenbosch (201/353, G. Peeters, zomer 2000). Maastricht, diverse exemplaren in de Bredestraat tegen gevels. (176/317, J. Cortenraad, zomer 2000). Deze warmteminnende soort is een plant die zich mogelijk uitbreidt in onze provincie. Let er eens op in met name stedelijke gebieden en langs de Maas.

GEEL VOGELPOOTJE (*ORNITHOPUS COMPRESSUS*)

Eén bloeiende plant op braakliggend terrein ten zuiden van de Keulsebaan (208/353, G. Peeters, 2 juni 2000). Op harde droge grond

in open pioniervegetatie met onder andere *Sonchus spec.*, *Matricaria spec.*

Deze plant wordt de laatste jaren regelmatig gevonden in Noord- en Midden-Limburg. Het is niet duidelijk of ze ergens ingeburgerd is.

ECHTE HEEMST (*ALTHAEA OFFICINALIS*)

Verscheidene exemplaren langs de oever van het Julianakanaal bij Geulle (179/325, E. Blink, zomer 2000) (figuur 2). Een bijzondere vondst van deze plant die eerder ook gevonden is in de buurt van de monding van de Jeker in de Maas. In Nederland is het overwegend een kustplant, maar in Midden-Europa komt ze ook in rivierdalen voor.

KLEVERIGE OGENTROOST (*PARENTUCELLIA VISCOSA*)

Negentien exemplaren in een grasland behorend tot het natuurgebied De Krang van de Vereniging Natuurmonumenten bij Swartbroek (180/359, A. Frenken, zomer 2000). Voor zover bekend de derde vondst in Limburg van deze zich uitbreidende West- en Zuid-Europese halfparasiet.

GEKIELDE VELDSLIE (*VALERINELLA CARINATA*)

Verscheidene exemplaren op het emplacement van station Eijsden (177/309, R. Wolfs, zomer 2000). Deze landelijk gezien zeer zeld-

zame soort kwam vroeger voor in kalkrijke akkers, maar is nu te vinden op enkele spoorterreinen. Behalve bij Eijsden is ze recent gevonden in Maastricht en Bunde.

BLEEKGELE DROOGBLOEM (*GNAPHALIUM LUTEO-ALBUM*)

Circa 80 exemplaren in een kerstbomenkwekerij twee km ten noordwesten van Heythuysen (R. Huynen, zomer 2000). Deze plant vertoont een opmerkelijke terugkeer. De laatste jaren wordt ze met name in Noord- en Midden-Limburg regelmatig gevonden.

HIERACIUM X SCHULTESII (*H. LACTUCELLA X PILOSELLA*)

Enkele exemplaren op een graft langs de Gulp bij Slenaken (188/309; R. Huynen, zomer 2000). Een weinig gesignaleerde Havikskruidbastard die vermoedelijk meer gevonden kan worden op plaatsen waar de beide oudersoorten groeien.

SLANGELOOK (*ALLIUM SCORODOPRASUM*)

Meer dan 500 bloeiende planten in de Eijssder Beemden (al ten minste 5 jaar) (177/310, R. Wolfs, 2000). Circa 150 exemplaren tussen stenige oeverbeschoeiing op de Maasoever bij het Provinciehuis (177/316, M. Feenstra, zomer 2000). Opnieuw twee vondsten langs het zuidelijkste traject van de Maas. Sinds de

hoogwaters van 1993 en 1995 komt ze hier ook bij Limmel en Borgharen voor. Het lijkt er op dat de plant hier een nieuw deelareaal heeft opgebouwd.

EENBES (*PARIS QUADRIFOLIA*)

Twee planten in loofbos langs de Zelsterbeek in het Leudalgebied, tussen de houten brug en de monding van de Zelsterbeek in de Leubeek (195/362, J. Geraedts, VPL, april 2000). De plant is nog niet eerder in het Leudal aangetroffen. De dichtstbijzijnde groeiplaatsen liggen bij Susteren.

BOSGEELSTER (*GAGEA LUTEA*)

Eén exemplaar bloeiend op een terrein dat behoort tot een camping langs de Geul bij Meerssen (181/320, R. Barendse, zomer 2000). Enkele exemplaren in grasland langs de Geul even ten zuiden van Mechelen, (192/311, R. Huynen, VPL, maart 1997) en in grasland bij Hurpesch (192/310, P. Bemelmans, maart 1999). Recente vondsten van deze plant die in het verleden alleen gevonden is bij Meerssen en Wylre. Waarschijnlijk zijn de nieuwe groeiplaatsen te danken aan door de Geul meegevoerd materiaal afkomstig van de rijke groeiplaatsen in België.

AKKERDRAVIK (*BROMUS ARVENSIS*)

Circa 100 planten nabij het station in Eijsden (177/309, R. Wolfs, zomer 2000). Een soort uit zuidelijker streken die recent enige keren gevonden is. Gezien het grote aantal zou bij Eijsden mogelijk inburgering aan de orde kunnen zijn.

FIGUUR 2

Echte heemst (*Althaea officinalis*) door de ontdekker, E. Blink, gefotografeerd op het talud langs het Julianakanaal.

FIGUUR 3

Gladde zegge (*Carex laevigata*) in een (droogvallend) broekbos bij Horn (foto: J. Geraedts).

HOOG CYPERGRAS (*CYPERUS LONGUS*)

Enkele exemplaren in een weidepoel bij Ingber (nabij Gulpen, 188/314, K. Brussée, zomer 2000). De derde groeiplaats die in Zuid-Limburg gevonden is. Vermoedelijk gaat het bij alle vindplaatsen om planten die vanuit tuinvijvers zijn uitgezet. Op deze plaatsen kan de plant lang standhouden en zelfs uitbreiden.

GLADDE ZEGGE (*CAREX LAEVIGATA*) EN PAARDEHAARZEGGE (*CAREX APPROPINQUATA*)

Zeven pollen van de eerste soort en twee van de tweede soort in een oude maasmeander circa één km van Horn af. In hetzelfde gebied twee pollen Schaafstro (*Equisetum hyemale*). (R. Huynen, VPL, mei 2000). Aangezien één pol van de Gladde zegge klaarblijkelijk al uitgestoken is wordt de precieze ligging van de groeiplaats niet vermeld.

De Gladde zegge (figuur 3) is een Atlantische soort die bijvoorbeeld in Frankrijk niet zeldzaam is. Ook in de Ardennen en rond Monschau wordt de plant regelmatig aangetroffen. In Limburg én in Nederland is deze zegge voor het eerst gevonden rond 1950 bij Belfeld en

FIGUUR 4
Paardehaarzegge (*Carex appropinquata*), eveneens in het broekbos bij Horn
(foto: J. Geraedts).

Tegelen. Daar is ze in de jaren negentig teruggevonden. Bij Venlo is ze enige jaren geleden gevonden in een broekbos en nu dus een vondst in Midden-Limburg. Al met al een opmerkelijke gang van zaken.

De Paardehaarzegge (figuur 4) komt in Neder-

land ook niet veel voor maar is landelijk minder zeldzaam. Van deze plant zijn in Limburg alleen groeiplaatsen bekend bij Baexem en Mook. Bij Baexem komt ze nog steeds voor. Schaafstro is in Limburg ook weinig te vinden, zeker in vergelijking met Noord-Brabant.

MEDEDELINGEN

WAARDEVOLLE KALKGRAS- LANDEN IN MEERSSEN, VAL- KENBURG EN GULPEN-WITTEM

STICHTING IKL TREFT MAATREGE- LEN VOOR BEDREIGDE FLORA

De stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen in Limburg (IKL) treft in november in Meerssen, Valkenburg en Gulpen-Wittem maatregelen voor de terugkeer en het behoud van bedreigde planten die groeien op kalkgraslanden. Door een gericht beheer nemen de levenskansen voor verschillende planten toe. Het werk gebeurt in het kader van het gemeentelijk en provinciaal soortenbeleid.

Kalkgraslanden zijn gebieden met schrale groei- en leefomstandigheden. Door het gedurende langere perioden afvoeren van gemaaid gras en begrazing ontstonden specifieke leefomstandigheden op de kalk- of krijthellingen. Door het uitgestelde beheer ver-

ruigden deze kalkgraslanden. Een proces dat nog eens versneld wordt door vermeting en verzuring. Als we het landschapsbeeld van halverwege de vorige eeuw vergelijken met nu dan hebben kalkgraslanden op grote schaal plaats gemaakt voor loofbos.

Het beheer is gericht op planten die karakteristiek zijn voor graslanden op krijthellingen

FIGUUR 1
Duitse Gentiaan (*Gentianella germanica*) (foto: J. Hermans).